

MỘT SỐ THÔNG TIN VỀ CÁC SEROTYP HUYẾT THANH LỞ MÒM LONG MÓNG TRÊN THẾ GIỚI VÀ ĐÔNG NAM Á

1. Về tình hình dịch LMLM trên phạm vi thế giới

Theo Tiến sĩ Donald King, trưởng phòng phân tử và chẩn đoán của Phòng thí nghiệm tham khảo thế giới (WRLFMD) Pirbright, Vương quốc Anh, thì trong năm 2009, 1037 mẫu được gửi tới từ 37 quốc gia (chủ yếu là từ vùng dịch của châu Phi và châu Á). Virut LMLM đã được lấy từ 535 mẫu, bao gồm các typ huyết thanh O (n = 291), A (n = 179), Asia 1 (n = 7), SAT 1 (n = 28), SAT 2 (n = 27) và SAT 3 (n = 3).

Việc giám sát toàn cầu của dịch LMLM đã được tăng cường bởi chia sẻ dữ liệu giữa 12 phòng thí nghiệm đối tác của FAO / OIE. Từ góc độ toàn cầu, trong năm 2009 không xảy ra ổ dịch LMLM nào tại các nước không có dịch LMLM đã được công nhận bởi OIE và không tiêm phòng vacxin, Tuy nhiên, các ổ dịch tại Trung Hoa Đài Bắc (Đài Loan) và một khu vực ở Columbia đã làm mất đi hiệu lực công nhận không có bệnh, do phải tiêm phòng tại các địa điểm này. Gần đây trong năm 2010, typ huyết thanh A đã được báo cáo tại Hàn Quốc.

7 ổ dịch đã được đề xuất để mô tả sự phân bố toàn cầu của FMDV. Trong các ổ dịch này, vacxin phù hợp và phương pháp chẩn đoán có thể giúp cho việc phân tích các dòng virut lưu hành ở mỗi khu vực. Khu vực 1 bao gồm các nước Đông Nam Á và Trung Quốc, nơi 3 typ huyết thanh (O, A, Asia 1) đang lưu hành. Giải trình tự gen eoro typ A gần đây (ASIA topotyp) bùng phát ở Trung Quốc (Hồ Bắc, Giang Tô, Quý Châu, Sơn Đông) và ở Hàn Quốc cho thấy mối quan hệ về gen đối với virut được phát hiện tại các nước Đông Nam Á, trong khi đó typ huyết thanh O ở Trung Hoa Đài Bắc và Hồng Kông đã tìm thấy là do lợn đã thích nghi với topotyp CATHAY. Dịch tế học và kiểm soát dịch trong khu vực đã phức tạp hơn bởi sự hiện diện của nhiều dòng gen của typ huyết thanh O (CATHAY topotyp, ME-SA topotyp [PanAsia và PanAsia-2 dòng], SEA topotyp). Xa hơn, những phát hiện của một dòng mới typ huyết thanh O (ME-SA topotyp: là O/India-2001 xâm nhập vào các quốc gia phía bắc và phía đông của Ấn Độ (Bhutan, Nepal và Bangladesh), cũng như một phân lập từ Iran có thể cung cấp bằng chứng cho sự xuất hiện của một chủng đại dịch mới.

Mô tả đặc tính của dòng lưu hành và cảnh giác đối với sự xâm nhập dòng mới virut LMLM vào các nước Đông Nam Á là những hoạt động quan trọng để hỗ trợ việc theo dõi và kiểm soát dịch trong khu vực.

Tất cả các typ huyết thanh tại Đông Nam Á có liên quan chặt chẽ với nhau thay đổi kiểu hình khác, nhưng thay đổi về phenotyp vẫn còn chưa xác định được. Vacxin chủng A22/Iraq cho typ huyết thanh A sẽ không bảo vệ chống lại các typ huyết thanh A tại Malaysia.

2. Tình hình dịch trong năm 2009 và phân tích hồi cứu các ổ dịch LMLM tại Đông Nam Á

Tiến sĩ Alexandre Bouchot, cố vấn kỹ thuật của Chương trình phòng chống dịch LMLM khu vực Đông Nam Á (SEAFMD), trình bày tình trạng của dịch trong năm 2009 và các phân tích hồi cứu của dịch LMLM các ổ dịch phát sinh ở Đông Nam Á. Các typ huyết thanh O (SE Asia topotyp) vẫn là đa số các typ huyết thanh được báo cáo cho toàn bộ Đông Nam Á. Typ huyết thanh A có mặt tại Việt Nam, Thái Lan và sau đó lan rộng sang Malaysia trong năm 2008, đã xảy ra ở miền Bắc Việt Nam trong năm 2009. Hầu hết các loài được báo cáo là bò và trâu.

Các quốc gia cần được khuyến khích để gửi thêm mẫu. Để có thể làm rõ được typ huyết thanh O, cần phải được phân tích dòng phụ. Pakchong và Pirbright nên làm việc với nhau để xác định địa dư của các dòng khác nhau.

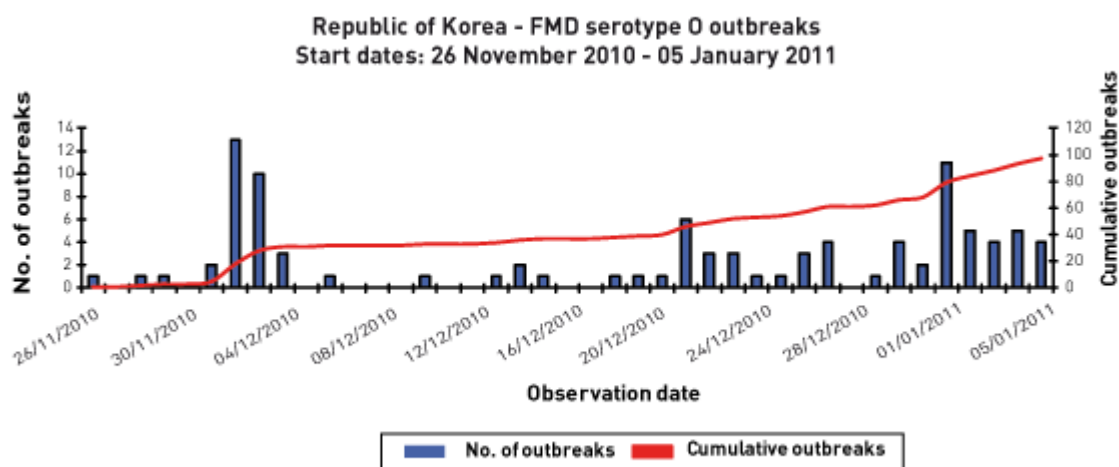
Theo tiến sĩ Chris Morrissy nói rằng ở Việt Nam khó khăn là các ổ dịch đã cũ, các mẫu không thể thu thập được. Căn cứ vào báo cáo LabNet, mẫu thông họng cần được thực hiện trong tình trạng này.

(Báo cáo của Hội nghị thứ 16 của Ủy ban OIE-Sub đối với bệnh lở mồm long móng ở Đông Nam Á- Vientiane, Lào, 15-19 tháng ba /2010)

3. Dịch lở mồm long móng typ huyết thanh O một lần nữa tấn công Hàn Quốc

Tình hình dịch bệnh

Hàn Quốc hiện đang hứng chịu dịch LMLM typ huyết thanh O bắt đầu từ năm 2010 và đã báo cáo OIE ngày 29 /11 / 2010. Đợt dịch trước đó trong năm 2010 do typ huyết thanh A vào tháng 01/ 2010 và do typ huyết thanh O trong tháng 4 / 2010. Tất cả các ổ dịch LMLM đã được giải quyết bằng những nỗ lực của Chính phủ Hàn Quốc trong vòng hai tháng mà không cần tiêm phòng do việc áp dụng các biện pháp kiểm soát sau đây: diệt hết động vật bị bệnh , kiểm dịch vận chuyển , khoanh vùng và khử trùng các cơ sở bị nhiễm bệnh.

Hình 1: đường cong của báo cáo ổ dịch LMLM tại Hàn Quốc bắt đầu

ngày 26 / 11/ 2010 đến ngày 05 /01/ 2011
Hình 1 cho thấy các đường cong dịch của các ổ dịch LMLM hiện hành của typ huyết thanh O thông báo cho OIE vào năm 2010 .
Từ 29 /11 /2010 tới 07 /01 / 2011, Hàn Quốc đã chính thức báo cáo với OIE tổng cộng 97 ổ dịch xảy ra ở 27 trang trại lợn, 2 trang trại nuôi bò sữa và 68 trang trại bò thịt Hanwoo tại 5 tỉnh, thành phố của vùng Inchon. Các ổ dịch LMLM lần đầu tiên được xác định trên 2 trang trại heo tại Kyongsangbuk vào ngày 29 Tháng Mười Một 2010. Sau đó bệnh lây lan về phía bắc của đất nước. Kết quả xác định kiểu gen của virus gây dịch hiện tại (Tháng 11 đến tháng 12 / 2010) chỉ ra rằng typ huyết thanh O cũng tương tự như những typ huyết thanh từ các ổ dịch LMLM gần đây ở Hàn Quốc, Trung Quốc (Hong Kong, A rập Xêút) và Nhật Bản từ đầu năm 2010. Trong các ổ dịch trước đó ở Hàn Quốc, mẫu được thu thập vào ngày 08 /4 /2010 từ một trong những gia súc bị nhiễm bệnh ở Inchon-Jikhalsi và phân tích tại Phòng thí nghiệm tham chiếu Pirbright của FAO/OIE tại Vương quốc Anh đã xác định là typ huyết thanh O, thuộc topotyp SEA, kiểu gen chủng Mya-98. Việc tái bùng phát dịch LMLM ở Hàn Quốc có nghĩa là "nước không có bệnh LMLM như Hàn quốc, nơi không tiêm phòng vacxin , vẫn có thể nổ ra dịch như vào ngày 29/11/2010 . Hàn Quốc đã không có dịch LMLM cho đến ngày 7 /01 / 2010 và tái xuất hiện vào 27 /9 /2010 do các ổ dịch trước đó. Ngành thú y của Hàn quốc sẽ cần phải kiểm soát dịch bệnh trước khi đề nghị chính thức với OIE công nhận lại là nước không có bệnh LMLM.

Chính phủ Hàn quốc đã có những nỗ lực rất lớn trong cuộc chiến chống lại dịch LMLM bằng cách áp dụng các biện pháp sau đây: (1) Tiêu diệt toàn bộ gia súc mắc bệnh, (2) Kiểm dịch vận chuyển động vật và sản phẩm động vật, (3) Kiểm soát vận chuyển trong nước, (4) Sàng lọc , (5) Khoanh vùng dịch, (6) Khử trùng các cơ sở bị nhiễm bệnh (7) Cấm tiêm phòng trước ngày 25 /12 / 2010, và chỉ được phép tiêm vacxin cho bò sau ngày 25 / 12/ 2010 trong vùng Gyeongsangbuk-do, Gangwon-do và Gyeonggi-do. Gần 100 chợ gia súc đã được đóng cửa trong cả nước. Hầu hết các lễ kỷ niệm năm nay, bao gồm quà tặng bằng thịt bò, bị hủy bỏ để giúp ngăn chặn sự vận chuyển động vật bị bệnh. Với sự vào cuộc tích cực của Bộ Hành chính và An ninh, Bộ Thực phẩm, Nông nghiệp, Lâm nghiệp và Thủy sản, Trung tâm phòng chống thiên tai đã giúp cho công tác kiểm dịch vận chuyển , khử trùng tiêu độc và tiêm phòng vac xin có hiệu quả cũng như đã huy động hết các nguồn lực để dập dịch . Mặc dù huy động lực lượng cảnh sát để giúp kiểm chế , bệnh vẫn tiếp tục lây lan bất chấp những nỗ lực kiểm dịch trên toàn quốc. Mức độ báo động của nước này đã tăng lên "màu đỏ" - mức cao nhất trong 4 mức - để phản ánh mức độ nghiêm trọng của tình hình.

Bò và lợn trên các trang trại bị ảnh hưởng và trong vòng 500m xung quanh trang trại bị ảnh hưởng đã được tiêu hủy và chôn cất như một biện pháp ngăn chặn trước. Cho đến ngày 10 / 01 / 2011, hơn 1,3 triệu loài động vật (bò, lợn, dê, hươu, nai) trên hơn 3.000 trang trại đã được tiêu hủy. Có 3,4 triệu bò và khoảng 10 triệu lợn trong nước, cùng với một số lượng lớn dê và hươu đã nhiễm bệnh

LMLM. Thiệt hại ước tính vượt quá 888 triệu USD.

Liên quan đến việc phát sinh ổ dịch đã xảy ra, nghiêm trọng nhất trong lịch sử Hàn Quốc, Chính phủ đã thông báo rằng cuối tháng 12 / 2010 sẽ cho tiêm phòng vacxin cho bò và vào 06 /1/ 2011 tiêm phòng vacxin cho lợn, sau những nỗ lực kiểm dịch và khử trùng không ngăn ngừa được bệnh lây lan ra toàn quốc. Tính đến 9 / 01/ 2011, chính phủ mở rộng việc sử dụng vacxin cho tất cả các loài động vật ở các vùng bị nhiễm bệnh để bảo vệ các tỉnh chưa nổi ra dịch.. Ngay cả khi nguồn gốc của virus bệnh LMLM xâm nhập vào Hàn quốc vẫn còn chưa được xác định, sự kiện này cho thấy một nước hay một vùng lãnh thổ không có bệnh LMLM mà gần gũi với vùng dịch lưu hành thì rất dễ dàng bị ảnh hưởng và chứng minh rằng vùng biên giới dễ bị xâm nhập mầm bệnh do sự di lại của con người và các hoạt động buôn bán gia súc và sản phẩm gia súc vào vùng đó.

FAO và OIE nỗ lực thúc đẩy các cách tiếp cận khu vực để kiểm soát dịch ở các loài đặc hữu, đặc biệt là của các nước không có dịch LMLM như trường hợp của Nhật Bản và Hàn Quốc, nơi chăn nuôi đóng một vai trò quan trọng cho tiêu dùng quốc gia, cũng như cho các thị trường bên ngoài .Liên quan tới các biện pháp kiểm soát, chiến lược tiêm phòng vacxin được xem như là một phản ứng nhanh để dập ổ dịch , chúng đã tác động lớn về lợi ích xã hội và kinh tế của ngay cả các khu vực trước đây được công nhận bởi OIE là khu vực tự do không có dịch LMLM và không tiêm phòng vacxin . Tác động của chọn lọc gia súc sau khi tiêm chủng, đặc biệt là ở lợn, và các vấn đề truyền thông nguy cơ, là rất quan trọng để xem xét và xây dựng chiến lược quản lý đầy đủ cho cuộc khủng hoảng dịch LMLM tại Hàn Quốc.

Dịch LMLM typ huyết thanh O là cuộc tấn công lớn ở khu vực trước đây không bị ảnh hưởng trên toàn thế giới, chẳng hạn như các đại dịch ở Mông Cổ, từ miền đông châu Phi tới Zambia, các cuộc tấn công của dịch bệnh tại Nhật Bản và Hàn Quốc, và gần đây việc lây lan của dịch LMLM typ huyết thanh O tại Bungari ở heo rừng và gia súc chăn nuôi trong nước. Những đại dịch mang tính toàn cầu và sự lây lan của dịch , đặc biệt bởi typ huyết thanh O, cần phải được hiểu rõ hơn trong một môi trường vật nuôi phức tạp và thay đổi ở Đông Nam Á.

Đậu Ngọc Hà(trích dịch)
Nguồn: WAHID, 07 January 2011